a tempo

175é Aniversari
de la banda
de música
de Vila-real

a tempo

175é Aniversari de la banda de música de Vila-real

a tempo

175é Aniversari de la banda de música de Vila-real

Exposició del 24 de febrer al 21 de maig de 2023

MUSEU
DE LA CIUTAT
Casa de Polo

Ajuntament de Vila-real

Unió Musical LA LIRA Vila-real

ICOM consejo internacional de museos

Junts Vila-real avança

SA
LU
DES

Vila-real viu i estima la música. La història musical de la nostra ciutat està escrita en els pentagrames dels grans compositors que al llarg dels segles han engrandit el llegat cultural de Vila-real; però també han sigut molts els vila-realencs i vila-realenques, músics de cor, que amb la seua vocació han fet perdurar una tradició musical que ja és part de la nostra identitat.

D'aquesta arrel musical naix fa 175 anys la banda de música de Vila-real, l'evolució de la qual ara podem conéixer amb detall gràcies a aquesta interessant exposició sobre la seua història. Un repàs a través del temps que constata no sols que la trajectòria de la banda és reflex dels canvis socials de la nostra ciutat sinó que també evidencia la consolidació i el creixement d'una entitat sense la qual no s'entendria la cultura, la tradició i la història de Vila-real.

Des d'aquella primera formació musical creada l'any 1848 fins a l'actual Unió Musical La Lira, la història de la banda s'ha anat component gràcies a la dedicació de milers de músics i també de grans mestres com Rafael Beltrán o, de manera especial, José Goterris, entre molts d'altres.

Avui dia, la Unió Musical La Lira és l'exemple d'una formació musical moderna i amb visió de futur, una banda del segle XXI per a una ciutat del segle XXI que no ha perdut el seu cor de poble. Així, La Lira ha sabut evolucionar i créixer, sense deixar de complir la seua funció d'acompanyar-nos en els actes oficials de l'Ajuntament de Vila-real i ser part de les nostres tradicions més arrelades. Amb l'Escola de Música, la Banda Jove, la Banda Infantil i totes les especialitats instrumentals, La Lira és molt més que una agrupació, és un bressol de talent, un punt de trobada i un motor per al foment de la nostra identitat cultural de la qual ens sentim tan orgullosos. Per tots aquests mèrits, l'Ajuntament li va atorgar el Premi 20 de Febrer l'any 2012.

Aquest 175é aniversari és, per tant, un motiu d'alegria per a la ciutat i també una ocasió per a felicitar i agrair totes les persones que, amb el seu talent i dedicació, han escrit, escriuen i escriuran la història de la banda de música de Vila-real. Us anime a gaudir d'aquesta mostra, amb el desig d'un avenir llarg i fructífer per a la nostra banda.

José Benlloch Fernández

Alcalde de Vila-real

Com a regidora de Cultura i del Departament de Museus de l'Ajuntament de Vila-real, em complau presentar una nova exposició, «A tempo», dedicada als 175 anys de la banda de música de Vila-real.

Vila-real és terra de grans músics i aquesta societat musical n'és un clar exemple. La música de banda ens acompanya en totes les festivitats, ens emociona en finalitzar algun acte oficial amb la interpretació de la *Marxa a la ciutat*, ens fa ballar en les cercaviles i ens sorprén amb cada concert, siga el format de banda que siga.

Podem destacar el gran nivell d'aquesta formació musical en la vessant interpretativa. Cal reconéixer la funció didàctica que realitza amb la seua escola, en la qual es formen persones en diferents nivells, ja que no hi ha edat per a iniciar-se en el món musical; la recuperació de partitures i mantenir viva l'obra d'autors locals i les nostres tradicions. També cal destacar la part lúdica, ja que totes les persones que formen la Unió Musical La Lira són una gran família que gaudeix de totes les activitats complementàries que organitzen.

El Museu de la Ciutat Casa de Polo acull aquesta exposició, denominada «A tempo», amb respecte i admiració pel que suposa com a testimoni dels 175 anys d'aquesta formació musical. La seua història, els personatges, les anècdotes, tota una vida compartint amb la ciutadania el temps i les melodies, creant poble i acompanyant-nos; en una paraula, formant part de la nostra vida.

Vull donar les gràcies a totes les persones que han fet possible aquesta exposició, en especial a Borja Muñoz, comissari, pel seu treball d'investigació, per la seua sensibilitat i estima pel món de la música i dels músics i, com no, al personal del Departament de Museus per fer-ho possible.

Rosario Royo Navarro

Regidora de Cultura

Que una societat faça anys sempre és una satisfacció per a aquells que en formen part, és motiu de celebracions, de reconeixements i de reivindicacions. Ara bé, que una societat com la Unió Musical la Lira celebre enguany el seu 175é aniversari és un orgull per a tota la societat vila-realenca. La implicació que La Lira té amb la ciutat és tan gran que no s'entendria qualsevol manifestació popular sense l'acompanyament musical de la banda.

Estem tan avesats a trobar-la en actes institucionals, esportius, culturals, festius i religiosos que forma part de la nostra identitat col·lectiva.

I 175 anys són la mostra d'aquesta identificació, tant que les vicissituds per què ha passat la banda podrien explicar-se, sense dubte, des de l'òptica històrica del nostre poble; les diferències entre els seguidors de la Puríssima o el Rosari, els enfrontaments públics, la desconfiança dels músics en alguns directors, els reagrupaments, les dissolucions, la rivalitat amb les altres agrupacions musicals locals, la Guerra d'Espanya, etc. Tot allò que ha passat en La Lira té un motiu i una justificació en la idiosincràsia i en la història de Vila-real. Però el que més ens identifica és segurament l'orgull que la majoria dels músics vila-realencs hagen tingut una estreta relació amb la banda, bé des de la composició, la direcció o la interpretació.

La banda s'identifica tant amb la ciutat que per ací han passat, d'una manera o una altra, molts dels músics que han traspassat les nostres fronteres –locals, comarcals, estatals– gràcies a la seua excel·lència i per això tots tenim –músics i espectadors– un bon motiu de celebració al qual us anime a participar-hi.

Enric Portalés Pesudo

President de la Unió Musical La Lira de Vila-real

PRE
SEN
TA
CIÓ

Segons el *Diccionari normatiu valencià*, el temps és la «duració i successió de les coses». Aquest concepte, aparentment tan senzill, ha esdevingut el nucli central de moltes de les reflexions astronòmiques, filosòfiques, lingüístiques o físiques dels darrers mil·lennis. I, amb l'atreviment que això comporta, és també l'eix vertebrador d'aquesta exposició.

Viatjant a través del temps, en «A tempo» recorrerem els darrers 175 anys per a apropar-nos a la formació i el desenvolupament de la banda (o les bandes) de música de Vila-real. Amb això no només coneixerem les seues vicissituds, sinó també, en part, les de tota la societat vila-realenca.

Però aquesta narració no té un punt final. La banda de música, la Unió Musical La Lira de Vila-real, és un organisme viu i en plena forma. Una associació que s'arrela a les seues tradicions, però que gaudeix d'un present enèrgic i que mira cap al futur sense por. Una associació que ha canviat molt amb el pas dels anys, però que manté immutable els principis que regeixen qualsevol d'aquestes agrupacions tan identitàries de la nostra terra: la passió per la música i l'estima pel seu poble.

Amb tot açò, «A tempo» no intenta ser una narració històrica, perquè la banda de música de Vila-real no té només una història: en té una diferent per cada persona que hi ha tocat, que l'ha dirigit o, inclús, per cadascuna de les que alguna vegada haja escoltat en qualsevol lloc les seues melodies. I és que, per a qualsevol persona valenciana, la música de banda forma part de la nostra memòria sonora. A Vila-real ho és des de fa 175 anys. I, amb sort i treball, ho continuarà sent per moltes generacions més.

Borja Muñoz Abad

Comissari de l'exposició

PASSAT

La banda eixint de l'Arxiprestal (ca. 1910) · Arxiu de la Unió Musical La Lira

TEMPS D'INICIS (1848 – 1900)

L'any 1848, quasi ratllant l'equador del segle XIX, Vila-real va veure nàixer la seua primera banda de música. Blas García Batalla, en aquell moment secretari municipal, va ser un dels seus instigadors i el primer a agafar la batuta d'aquesta agrupació inicial formada per 21 músics. El 1854 van signar el seu primer reglament per a intentar fer front a la gran competència que hi feien els músics de la vila, que ja s'agrupaven en orquestres abans de l'aparició de la banda. Açò, juntament amb el poc suport que rebien de l'Ajuntament, van fer que l'any 1885, quan havia pres el relleu en la direcció José Traver Font (pare de mossén Benito), la banda s'haguera de dissoldre.

Però no caldria esperar molt per a tornar a tenir una banda al poble, ja que tan sols uns mesos després, el novembre de 1885, es va fundar la Societat Musical de Vila-real. En aquest cas, es van assegurar que als estatuts de l'associació figurara el patrocini del consistori, que va designar com a nou director a José Meseguer Cabedo. L'agrupació comptava en aquest moment amb 33 músics i tenia la seu als pisos superiors de l'edifici cantoner entre els carrers de Sant Roc i Comte Albay, als qual s'accedia per una estreta escala que hi havia enfront de l'entrada a l'església Arxiprestal.

1848

Naixement de la primera banda de música de Vila-real.

1885

Fundació de la Societat Musical de Vila-real.

Segell de la Societat Musical de Vila-real
Arxiu de la Unió Musical La Lira

1887

Primer guardó documentat de la banda: 2n premi en el concurs de bandes de l'Exposició de les Arts i Indústries de Castelló de la Plana. En aquestes darreres dècades del segle XIX també van participar en altres certàmens celebrats a Castelló (1888, 1891 i 1893), i van aconseguir diversos segons i tercers premis.

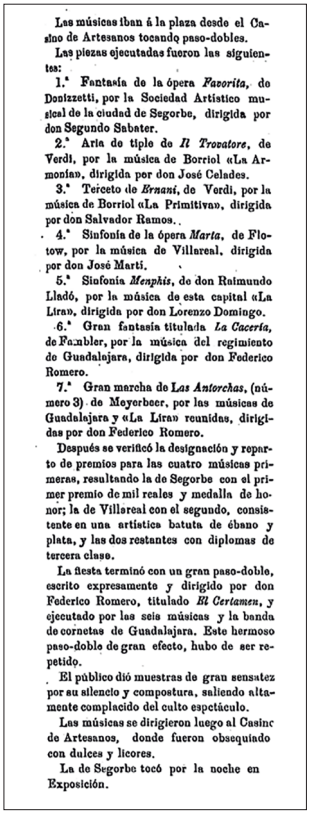

Las músicas tban á la plaza desde el Casino de Artesanos tocando paso-dobles.

Las piezas ejecutadas fueron las siguientes:

1.° Fantasía de la ópera *Favorita*, de Donizzetti, por la Sociedad Artístico musical de la ciudad de Segorbe, dirigida por don Segundo Sabater.

2.° Aria de tiple de *Il Trovatore*, de Verdi, por la música de Borriol «La Armonía», dirigida por don José Celades.

3.° Terceto de *Ernani*, de Verdi, por la música de Borriol «La Primitiva», dirigida por don Salvador Ramos.

4.° Sinfonía de la ópera *Marta*, de Flotow, por la música de Villareal, dirigida por don José Martí.

5.° Sinfonía *Menphis*, de don Raimundo Lladó, por la música de esta capital «La Lira», dirigida por don Lorenzo Domingo.

6.° Gran fantasía titulada *La Cacería*, de Fumbler, por la música del regimiento de Guadalajara, dirigida por don Federico Romero.

7.° Gran marcha de *Las Antorchas*, (número 3) de Meyerbeer, por las músicas de Guadalajara y «La Lira» reunidas, dirigidas por don Federico Romero.

Después se verificó la designación y reparto de premios para las cuatro músicas primeras, resultando la de Segorbe con el primer premio de mil reales y medalla de honor; la de Villareal con el segundo, consistente en una artística batuta de ébano y plata, y las dos restantes con diplomas de tercera clase.

La fiesta terminó con un gran paso-doble, escrito expresamente y dirigido por don Federico Romero, titulado *El Certamen*, y ejecutado por las seis músicas y la banda de cornetas de Guadalajara. Este hermoso paso-doble de gran efecto, hubo de ser repetido.

El público dió muestras de gran sensatez por su silencio y compostura, saliendo altamente complacido del culto espectáculo.

Las músicas se dirigieron luego al Casino de Artesanos, donde fueron obsequiado con dulces y licores.

La de Segorbe tocó por la noche en Exposición.

El Clamor, 7 de juliol de 1887
Arxiu Municipal de Castelló de la Plana

1895

Fundació de la Banda del Casino Musical de Vila-real o La primitiva, una nova formació que agrupava alguns músics que en el seu moment no havien volgut formar part de la Societat Musical. Ambdues agrupacions van coexistir amb certa tranquil·litat durant uns pocs anys, gràcies a la intensa vida social que es vivia a Vila-real propiciada per la bonança tarongera.

TEMPS DE DIVISIÓ (1900 – 1930)

Al si de la Societat Musical, no obstant això, aquesta calma no tardaria en acabar-se. Els primers anys del segle XX van portar una sèrie de desavinences que van acabar per fracturar l'associació en dos bàndols: els músics purissimers i els rosariers. Aquesta divisió es va materialitzar en la processó del Corpus de l'any 1901, quan els músics de la Congregació del Rosari es van negar a desfilar darrere de la imatge de la Puríssima, i va provocar un greu escàndol. Aquest fet no només va desembocar en la dimissió del director Manuel Reverter Gumbau, sinó que va causar una nova escissió de la banda: la Societat Musical va passar a conéixer-se com La Vella, formada pels músics purissimers; mentre que els rosariers van tornar a fundar La Primitiva, ara coneguda com La Nova.

Aquestes dues agrupacions van protagonitzar un vergonyós enfrontament l'abril de 1906, que la premsa de l'època no va dubtar a catalogar com una vertadera batalla campal. Després del corresponent judici, les aigües van començar a calmar-se fins que La Nova es va dissoldre el 1909. Els seus músics es van reintegrar a la Societat Musical, que arribava així a tenir 50 places capitanejades pel director Manuel Ahís Cerezo. El maig de 1911 el va succeir el mestre José Goterris Sanmiguel, que va estar al front de la formació fins a la seua mort el 1930. Durant aquest temps, la Societat Musical de Vila-real va viure una època daurada tant en l'àmbit social com en l'artístic.

1906

El 26 d'abril, les dues formacions protagonitzen un menyspreable enfrontament al carrer Major que acaba amb l'agressió entre els seus músics i un judici de faltes que es va seguir amb intensitat en la premsa de l'època.

Juicio de faltas

DE LAS BANDAS DE MÚSICA

Notas tomadas desde el público

Apremios de tiempo y espacio nos obligan á resumir en gran parte lo de este asunto.

A las 9 declara el señor Juez que empieza el juicio en audiencia pública.

Están en el saloncillo los señores Miguel Ortiz Abella, Joaquín Martí Renau, Pascual García Meseguer, Pascual Vilar Costa, José Cubedo Font, Vicente Petit Cabedo y Joaquín Balart Tomás.

El señor Secretario don Pedro Meseguer, lee la denuncia presentada contra los ante dichos señores por el cabo de los guardias municipales relatando los hechos tal como nosotros lo hacemos en sitio aparte, aportando además algún nuevo dato.

El señor Juez empieza á interrogar á los testigos como prueba de la denuncia, siendo el primero don Julio Izquierdo, que dice, haber visto que la banda nueva estaba en el callejón de Meseguer esperando, y que un músico de la *vieja* entró en la farmacia donde está dependiente y le pidió un corcho, no viendo más por haber cerrado la puerta.

Don Plácido Fabra Adelantado hace presente que al pasar por la plaza donde estaba la música vieja oyó una voz que decía—*marchen que la lará*, y otras dijeron,—*esperen, que toca la nova*. Luego al llegar al Casino aconsejó á los músicos de la nueva que esperasen, y se subió al café de donde oyó repetir largo rato lo que tocaba la *vieja*.

El señor Fiscal—La vieja tiene costumbre de parar allí y la nueva salió por el callejón de Meseguer—únicamente aquella noche?—No señor.

Don Vicente Amorós relata los hechos como nosotros la hemos hecho y por fin dice que oyó una piedra frente á la puerta de su farmacia lo cual le obligó á cerrar, viendo como los cornetas andaban en actitud estil.

El denunciado señor Vilar dice si puede hablar y el señor Juez le dice lo hará cuando le toque. Don Manuel Miró músico de la banda nueva dice que nada vió pues estaba en la farmacia de don Vicente Amorós.

Manuel Martí Ventura, músico de la *vieja* aparte de otros datos dice que Gil Bagán tocó el bombo, Pascual García corneta de la nueva tiró bairó á Joaquín Martí y luego sacó un arma blanca. Manuel Jordá Ferrer que á Joaquín Martí le tiraron barro y un corneta sacó un navaja, defendiéndose aquél con el instrumento.

La Plana, 28 d'abril de 1906 · Biblioteca Municipal de Vila-real

1911

Nomenament com a director de José Goterris Sanmiguel. En un primer moment, els músics van ser reticents a aquesta decisió presa per l'Ajuntament, però en poc de temps el mestre es va guanyar la seua confiança gràcies al seu bon fer.

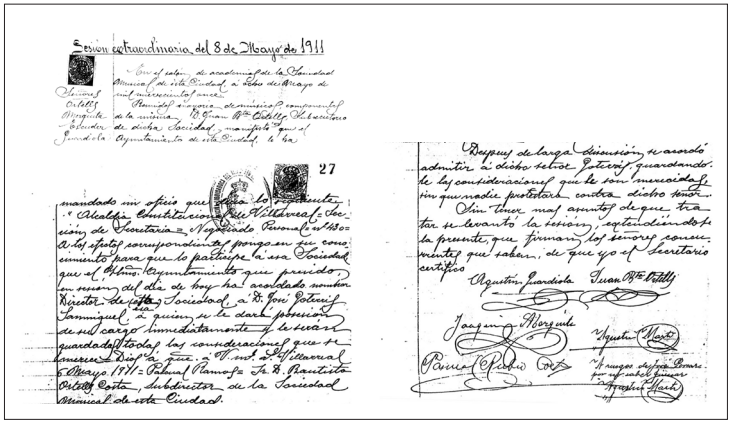

Sesión extraordinaria del 8 de Mayo de 1911

27

Acta en què consta el nomenament del mestre Goterris · Arxiu de la Unió Musical La Lira

1914

S'estrenen uns uniformes nous completament blancs, en substitució d'uns obscurs que havien quedat antiquats. No obstant això, aquests uniformes nous no van ser del grat ni dels músics ni del públic (que va començar a anomenar-los «la banda dels mariners») i van ser substituïts de nou als pocs anys.

Músics de la banda amb l'uniforme blanc dels anys cinquanta · Arxiu de la Unió Musical La Lira

1915

Després de guanyar segons premis als certàmens de Borriana i Castelló de la Plana, la banda aconsegueix el primer accèssit al Certamen de bandes civils de València. El 1927 van intentar revalidar aquest reconeixement, sense aconseguir cap premi.

Tot i això, continua sent una de les fites més importants de la història de la banda de música de Vila-real.

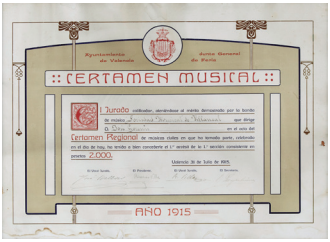

Diploma del Certamen de bandes civils de València de 1915
Arxiu de la Unió Musical La Lira
Fotografia de Joan Callergues

1925

Creació de l'Escola de Música i declamació de la Societat Musical de Vila-real. Aquesta va ser una de les grans conquestes del mestre Goterris, que, en realitat, ja portava temps oferint classes a tots els xiquets i xiquetes que ho desitjaven. El suport del consistori per a municipalitzar aquest servei, però, va permetre que el nombre d'educands augmentara considerablement.

1927

Nou reglament de la Societat, per la qual es constitueix legalment com a entitat cultural.

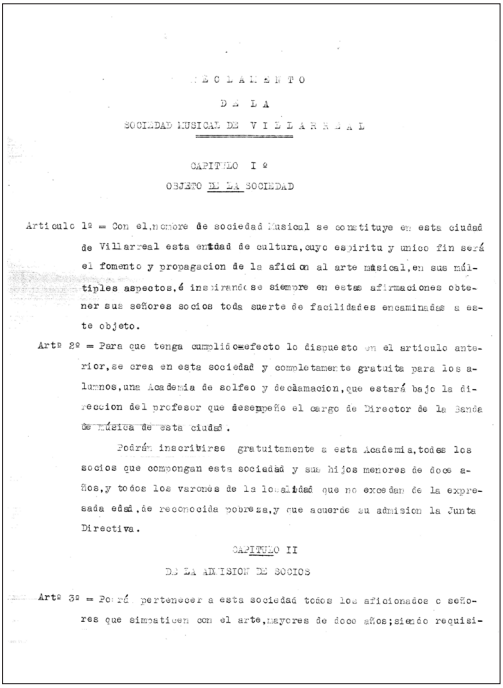

R E G L A M E N T O

D E L A

SOCIEDAD MUSICAL DE V I L L A R R E A L

CAPITULO I º

OBJETO DE LA SOCIEDAD

Articulo 1º = Con el nombre de sociedad Musical se constituye en esta ciudad de Villarreal esta entidad de cultura, cuyo espiritu y unico fin será el fomento y propagacion de la aficion al arte musical, en sus múltiples aspectos, é inspirandose siempre en estas afirmaciones obtener sus señores socios toda suerte de facilidades encaminadas a este objeto.

Artº 2º = Para que tenga cumplido efecto lo dispuesto en el articulo anterior, se crea en esta sociedad y completamente gratuita para los alumnos, una Academia de solfeo y declamacion, que estará bajo la direccion del profesor que desempeñe el cargo de Director de la Banda de Música de esta ciudad.

Podrán inscribirse gratuitamente a esta Academia, todos los socios que compongan esta sociedad y sus hijos menores de doce años, y todos los varones de la localidad que no excedan de la expresada edad, de reconocida pobreza, y que acuerde su admision la Junta Directiva.

CAPITULO II

DE LA ADMISION DE SOCIOS

Artº 3º = Podrá pertenecer a esta sociedad todos los aficionados o señores que simpatizen con el arte, mayores de doce años; siendo requisi-

Reglament de la Societat Musical de Vila-real, signat el 1927
Arxiu de la Unió Musical La Lira

TEMPS DE GUERRA (1930 – 1939)

Els primers anys de la dècada de 1930 no van ser fàcils per al món bandístic, ja que el creixent ambient anticlerical va deixar a les formacions sense gran part dels seus ingressos. A més, José Goterris Rambla, que va prendre la batuta de la banda vila-realenca després de la mort de son pare, no va aconseguir que la seua gestió fora ben vista per gran part dels músics, que van preferir engrossir les files d'altres formacions com Els XIII o la Ta-Go-Ba. L'any 1936, l'esclat de la Guerra Civil va acabar per marcar el destí de l'associació, que va passar a comptar amb una plantilla d'una vintena de músics, quasi tots educands. Tot i això, no van pausar la seua activitat, i durant el conflicte van actuar en esdeveniments tan destacats com els actes fúnebres pel campió Juan Bautista Llorens el desembre de 1937. Paradoxalment, en acabar el període bèl·lic, la banda va reviscolar gràcies al gran nivell que havien assolit tant els educands com els músics que havien format part de les bandes militars.

1930

Modificació dels estatuts i canvi de denominació per Societat Musical La Lira. Tan sols uns dies després de la mort del mestre Goterris, la banda decideix nomenar com a nou director el seu fill, José Goterris Rambla.

Fotografia grupal de la Societat Musical La Lira enfront de l'Arxiprestal (1931)
Arxiu de la Unió Musical La Lira

1934

Creació de l'Escola Municipal de Música, que va funcionar fins a l'any 1943. Va estar dirigida primer per José Goterris Rambla i, després de la Guerra Civil, pel pianista torreblanquí Francisco Betoret. La seua primera seu es va ubicar a les dependències municipals de la plaça de Colom, però durant el transcurs del conflicte bèl·lic es va haver de traslladar a una casa de l'actual carrer Major Sant Doménec.

1939

En acabar la guerra, la seu de la banda es trasllada al número 22 del carrer Major, anteriorment ocupat pel Casino Antic. Uns anys després es tornarà a reubicar en un dels salons de la Casa dels Mundina, en aquell moment seu de la Falange.

Músics de la Unió Musical La Lira enfront del convent dels Franciscans (1966)
Arxiu de la Unió Musical La Lira

TEMPS D'UNIÓ (1939 – 1960)

Durant els primers anys de la postguerra, les contínues desavinences que causava entre els músics de la banda el nou règim polític, va provocar una nova escissió: aquells que havien lluitat en el bàndol republicà van fundar una nova societat i van adoptar l'antiga denominació de Societat Musical de Vila-real; mentre que la resta de músics es van unir a la Ta-Go-Ba, i van formar la seua secció de vent. Aquesta divisió va provocar grans problemes relacionats amb la propietat de l'instrumental, que, com resulta lògic, sempre es resolien en benefici de la Ta-Go-Ba, molt més propera al govern franquista.

Tot i això, tan sols dos anys després, el governador civil va decidir prendre part en la resolució del conflicte i va dissoldre la Societat Musical i va reunificar la banda de música sota el nom de Santa Cecília. Però açò no va acontentar tots els músics, ja que la Ta-Go-Ba va decidir mantenir la seua secció de vent i va provocar una enorme competència musical entre ambdues formacions. Finalment, l'autoritat local va haver d'intervenir. L'alcalde Vicente Peris va prendre la decisió de dissoldre les dues bandes, amb la finalitat que així aconseguiren resoldre la seua rivalitat. Aquesta dràstica solució va donar fruits prompte, i l'abril de 1953 va nàixer la Unió Musical La Lira, un nom que reflectia el renovat esperit unificador de l'associació.

1944

Divisió dels músics amb la refundació de la Societat Musical (emparada per l'Associació Els XIII) i la creació de la Secció de Vent de la Ta-Go-Ba.

1946

Dissolució de la Societat Musical i fundació a càrrec del governador civil de la Banda de Música Santa Cecília, inscrita en l'Obra d'Educació i Descans. Al seu front es va designar a Pascual Jordà, i els assajos es duien a terme en la ferreria de cavalls de Vicente Terrén. Aquest va ser un primer intent de reunificació, encara que el fet que la Rondalla Ta-Go-Ba mantenira la seua secció de vent per amenitzar alguns dels exitosos espectacles que se celebraven a la seua seu no va permetre que acabaren les tensions entre els músics.

1953

Fundació de la Unió Musical La Lira i nomenament de Francisco Olmos com a director. Va ser una figura essencial per a poder consolidar l'agrupació en aquesta nova etapa i tornar als músics vila-realencs l'esperança i la motivació. Només va estar al seu capdavant durant cinc anys, però van ser d'allò més profitosos.

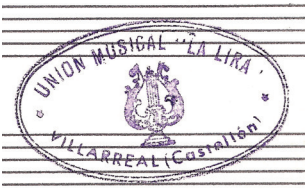

Segells de les diferents formacions musicals
Arxiu de la Unió Musical La Lira

1956

Primer premi en el Concurs de bandes civils de Castelló de la Plana. Aquesta distinció testimonia el bon moment pel qual la banda estava passant sota la batuta d'Olmos, quan l'agrupació va arribar a comptar per primera vegada amb més de seixanta músics.

La Unió Musical La Lira va participar en el certamen de Castelló de la Plana · Arxiu de la Unió Musical La Lira

Feria y Fiestas de la Magdalena

CASTELLON DE LA PLANA

El Jurado Calificador del Certamen Provincial de Bandas de Música que bajo el patrocinio de la Excma. Diputación Provincial ha organizado la Junta Central de Festejos, en atención a los méritos reconocidos en la interpretación dada por esa Banda, a las obras obligada y de libre elección, acordó concederle el

PRIMER PREMIO de la PRIMERA Sección

Y para que conste, se extiende el presente en Castellón de la Plana, a once de Marzo de mil novecientos cincuenta y seis.

EL JURADO,

Sr. D. Francisco Olmos Llop Director de la Banda Unión Musical "La Lira" de Villarreal

Diploma del Concurs de bandes civils de Castelló de la Plana
Arxiu de la Unió Musical La Lira

1958

Un jove Rafael Beltrán Moner assumeix la direcció de la banda. Durant el servei militar va ser substituït per son pare, el mestre Vicente Beltrán, aleshores director d'Els XIII. Poc després de tornar, va marxar a Madrid per a incorporar-se a l'equip de Ràdio Televisió Espanyola i va ser rellevat pel borrianenc Amadeo Antonino Ortiz.

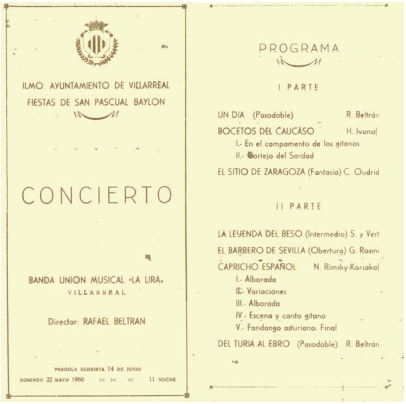
ILMO. AYUNTAMIENTO DE VILLARREAL
FIESTAS DE SAN PASCUAL BAYLON

CONCIERTO

BANDA UNION MUSICAL «LA LIRA»
VILLARREAL

Director: RAFAEL BELTRAN

PERGOLA GLORIETA 14 DE JUNIO
DOMINGO 22 MAYO 1960 — 11 NOCHE

PROGRAMA

I PARTE

UN DIA (Pasodoble) R. Beltrán
BOCETOS DEL CAUCASO H. Ivanof
I.- En el campamento de los gitanos
II.- Bailete del Sardad
EL SITIO DE ZARAGOZA (Fantasía) C. Oudrid

II PARTE

LA LEYENDA DEL BESO (Intermedio) S. y Vert
EL BARBERO DE SEVILLA (Obertura) G. Rosini
CAPRICHO ESPAÑOL N. Rimsky Korsakof
I.- Alborada
II.- Variaciones
III.- Alborada
IV.- Escena y canto gitano
V.- Fandango asturiano. Final
DEL TURIA AL EBRO (Pasodoble) R. Beltrán

Programa del concert d'inauguració de la Glorieta 14 de juny, dirigit per Rafael Beltrán
Arxiu Municipal de Vila-real

1960

Construcció de la Glorieta per a albergar els concerts dominicals de la banda. Originalment coneguda com Glorieta del 14 de juny, va ser inaugurada durant les Festes de Sant Pasqual. No obstant això, la incomoditat de no tenir seients per al públic i el soroll causat pel creixent trànsit va fer que s'utilitzara poc per al seu propòsit original.

Glorieta 14 de juny (ca. 1960) · Fons fotogràfic Vicente Mata Sebastià. Arxiu Municipal de Vila-real

TEMPS DE CREIXEMENT (1960 - 2000)

Les darreres dècades del segle XX van suposar un període de continu creixement per a la Unió Musical La Lira de Vila-real. La dècada dels seixanta es va encetar amb una profunda renovació de l'instrumental per tal de substituir els instruments en afinació brillant per altres que estigueren construïts segons els nous estàndards internacionals. En aquest moment, es van signar uns nous estatuts que legalitzaven l'entitat com a associació, fet que va promoure un constant creixement del nombre de membres i, conseqüentment, del conveni econòmic amb l'Ajuntament, ja que es van acréixer les despeses en instruments, material i uniformes.

En aquest període van passar pel pòdium de l'agrupació Amadeo Antonino, Onofre Prohens i Francisco Signes Castelló, qui romandria al capdavant de la banda durant quasi vint-i-cinc anys. Sota la batuta de Signes, l'agrupació va actuar en un gran nombre de certàmens i festivals per tota la geografia valenciana. També es va iniciar un procés de modernització, com proven l'impuls que se li va donar a l'escola d'educands o la progressiva incorporació de les dones als faristols de la banda. Però també va ser un director preocupat per les tradicions, va recuperar actes com la cercavila de recollida dels nous músics o va interpretar freqüentment partitures de compositors vila-realencs com Francesc Tàrrega, José Goterris, José Pascual Nácher, José Ramón Sancho o Rafael Beltrán, entre d'altres.

1964

Nous estatus i legalització com a associació, fet que va permetre un major creixement econòmic i social. En aquest període, l'agrupació va tenir distints domicilis socials: la Casa de l'Oli, el pis superior de les dependències municipals de la plaça de Colom i, finalment, el primer pis de les Escoles del Campanar, al qual accedien per la porta del carrer de l'Ecce Homo.

Músics de la Unió Musical La Lira (1964) · Arxiu de la Unió Musical La Lira

Concert d'acomiadament de Francisco Signes com a director (1997)
Arxiu de la Unió Musical La Lira

1976

Es nomena nou director a Francisco Signes Castelló, que estarà al front de la banda durant més de vint anys. Des de 1983 va compaginar aquest càrrec amb la direcció de la Banda Municipal de Castelló. També ha tingut un paper destacat com a docent del Conservatori Mestre Goterris de Vila-real, on va marcar nombroses generacions de músics locals.

1981

S'incorpora a la banda Ros Mari Esteve, la primera dona que va formar part de l'agrupació. En poc de temps, la presència de dones a les files de la banda es va normalitzar i ha continuat creixent fins arribar a conformar el 40 % del planter actual.

Ros Mari Esteve en un acte de la Unió Musical La Lira · Revista *Poble*

1982

Imposició de la Medalla d'Or atorgada per la Diputació de Castelló a les bandes de la província. Va tenir lloc el 6 de juny, quan les 62 agrupacions castellonenques van desfilar pels carrers de Vila-real fins arribar al camp del Madrigal, on es va celebrar l'acte.

Excma. Diputación Provincial de Castellón de la Plana

En atención a los méritos que concurren en esa Entidad, se le concede el presente

TITULO

en cumplimiento del acuerdo plenario de 29 de Octubre de 1981 acreditando la concesión de la MEDALLA DE ORO de la provincia cuya expresión gráfica podrá figurar en su estandarte o guión.

Castellón de la Plana, a 30 de Octubre de 1981

El Secretario, El Presidente,

Banda de Música Asociación Unión Musical "La Lira" de Villarreal

Quadre acreditatiu de la Medalla d'Or de la província de Castelló · Arxiu de la Unió Musical La Lira

1990

Unió Musical La Lira enfront de l'Ajuntament (1990) · Arxiu de la Unió Musical La Lira

1998

Creació de la Banda Jove, després d'uns anys en els quals s'havien començat a organitzar alguns conjunts instrumentals formats pels músics més joves de l'associació.

Banda Jove de la Unió Musical La Lira al saló del Gran Casino (1998) · Arxiu de la Unió Musical La Lira

TEMPS MODERNS (2000 – ACTUALITAT)

Des de la dècada de 1990, l'associació va apostar fermament per impulsar la seua Escola de Música. Aquesta decisió, ja en el segle XX, es va traduir en una agrupació cada vegada més nombrosa, més formada i també més jove. Açò queda reflectit en el gran nombre de projectes que es porten a terme, des de la Banda Jove o el campament musical fins a les actuacions al Palau de la Música de València o l'enregistrament de diversos treballs discogràfics. Després d'uns primers anys d'incertesa i molts canvis, des de 2006 la Unió Musical La Lira viu una nova etapa de consolidació. Amb una seu renovada i l'elecció de Juan José Peláez Vilanova com a director, el primer vila-realenc a ocupar el càrrec després de més de trenta anys, l'associació afronta nous reptes. Reptes artístics, educatius i també socials han demostrat que és una associació que, tot i tenir una llarga història, mira cap al futur sense por.

2000

L'Associació Amics de les Campanes i la Unió Musical La Lira recuperen el concert de l'antevigília de Sant Jaume, conegut com el concert del campanar. Allí, la banda toca des de la terrassa superior del campanar de l'església Arxiprestal, i alterna les seues peces amb els tocs manuals de les campanes. La referència més antiga d'aquesta singular celebració data de 1906, tot i que possiblement es remunta al darrer terç del segle XIX.

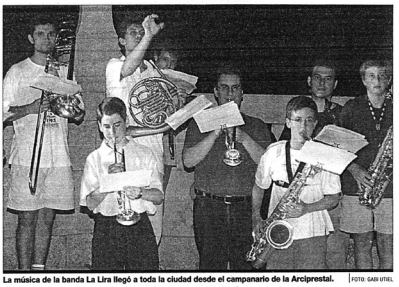

La música de la banda La Lira llegó a toda la ciudad desde el campanario de la Arciprestal. | FOTO: GABI UTIEL

VILA-REAL | *La Unión Musical La Lira protagonizó una serenata desde lo alto de la torre*

El campanario de la Arciprestal se convirtió en un carillón vivo

Curiosa y espectacular fue la serenata que anuncia la fiesta de Sant Jaume, olvidada durante medio siglo

JOSEP GARDA | VILA-REAL

Alrededor de medio siglo han esperado los vilaresenses para volver a escuchar la serenata de la víspera de la fiesta de Sant Jaume. Una peculiar serenata que, como manda la tradición, se realiza en lo alto del campanario de la Arciprestal.

Anoche, toda la ciudad pudo oír y disfrutar de la música surgida de la quincena de miembros de la Unión Musical La Lira.

CAMPANAS Y PASODOBLES

Entre volteo y volteo de campanas, numerosos vecinos, desde sus casas o desde los alrededores de la iglesia Arciprestal, fueron deleitados por La Lira con una selección de pasodobles. Obras como *Camino de rosas*, de José Francés; *Moreniño de Valencia*, de Portolés, o *Tío Ramón*, de Salvà y Olcina, llegaron a la práctica totalidad de las casas de la ciudad por la intensidad de sus notas.

La recuperación de esta tradición, rescatada por última vez a principios de siglo, ha sido posible gracias a la Associació d'Amics de les Campanes de Vilareal y la colaboración de la delegación de Cultura y La Lira. Enrique Gimeno, miembro de Amics de les Campanes, indicó que la serenata "se recuperó en julio del año 1906, después de estar perdida durante un largo período".

Para el concejal de Cultura, Javier Nácher, la serenata interpretada desde lo alto del campanario de la iglesia Arciprestal es "un intento de recuperar un elemento de una importancia cultural destacable, además de ser un acontecimiento curioso".

El Periódico Mediterráneo, 24 de juliol de 2000 · Arxiu de la Unió Musical La Lira

2003

La banda actua per primera vegada al Palau de la Música de València, un concert a benefici de l'Associació contra la Fibrosi Quística de la Comunitat Valenciana. L'actuació va ser enregistrada i editada en el disc *En concert*. L'any 2005 van tornar a pujar al mateix escenari amb motiu del cicle Plaça Major, organitzat per Ràdio Nacional d'Espanya.

La Unió Musical La Lira al Palau de la Música de València (2003) · Arxiu de la Unió Musical La Lira

2005

Onda Cero atorga el Premi Protagonistes a la Banda Jove de la Unió Musical La Lira de Vila-real, en reconeixement pel seu creixement i per la seua involucració amb la societat vila-realenca.

Premi Protagonistes d'Onda Cero
Arxiu de la Unió Musical La Lira

2006

Juan José Peláez Vilanova es converteix en el nou director de la Unió Musical La Lira, el primer vila-realenc que va ocupar aquest càrrec des que José Ramón Sancho ho fera de manera temporal l'any 1975.

La Unió Musical La Lira a l'Auditori i Palau de Congressos de Castelló de la Plana (2014)
Arxiu de la Unió Musical La Lira

2007

Inauguració de la nova seu de la Unió Musical La Lira, a les antigues Escoles del Campanar, edifici que havien abandonat l'any 1998 a causa del seu mal estat. Durant els quasi deu anys que van durar les obres de remodelació, la banda va ocupar el saló del primer pis del Gran Casino, mentre que l'Escola de Música va desenvolupar la major part de la seua activitat a la Casa dels Mundina.

LA RECONSTRUCCIÓN DE LAS ESCOLES DEL CAMPANAR SEGUIRÁ EN UNAS SEMANAS

Cultura desbloquea la obra de la sede de La Lira

- El presupuesto del proyecto del edificio superará los 631.000 euros

JOSEP CARDA
VILA-REAL

La Consellería de Cultura acaba de desbloquear la continuación de los trabajos de reconstrucción de las antiguas Escoles del Campanar, declaradas sede de la banda de la Unió Musical La Lira y escuela de música.

Así lo anunció ayer el concejal de Cultura, Ignasi Claustell, quien indicó que la Consellería tan sólo apunta a que realizan algunos cambios –entre ellos la eliminación de parte de una construcción que supuestamente tiene un impacto visual negativo en el entorno de la iglesia arciprestal, declarada Bien de Interés Cultural hace algo más de un año por el Consell de la Generalitat.

El edil Claustell aseguró que "a finales de la semana que viene" la Unió Musical La Lira ya podrá ocupar su nueva sede. "El inicio de las obras será rápido, en cuestión de semanas", dijo el concejal, quien añadió que el arquitecto municipal ya está preparando el proyecto.

Además, el concejal de Cultura villarrealense advirtió que "seguramente también habrá que restar el presupuesto, ya que han pasado algunos meses y deberá adecuarse a los nuevos precios de materiales y obra".

En este sentido, cabe recordar que el presupuesto destinado a levantar de nuevo las Escoles del Campanar en su estado ruinoso ascendía a 631.000 euros.

Las obras de construcción de esta nueva infraestructura cultural llevan paralizadas desde el verano del 2001, después de que lo que en principio era una simple remodelación del viejo inmueble se convirtiera en la reconstrucción total del mismo por un incremento desmesurado del presupuesto inicial. Los problemas no pararon los trabajos, hecho que levantó las críticas de la oposición, por lo que el equipo de gobierno se comprometió a levantarle en unas fachada igual a la anterior. La declaración de BIC de la antiguo postal también ha retrasado el reinicio de las obras. ■

La obra en el inmueble está parada desde el verano del 2001.

UN TOTAL DE 150 ALUMNOS ESTUDIAN EN EL ACTUAL EMPLAZAMIENTO Y SE ESPERA QUE LA CIFRA AUMENTE

Prevén escasez de aulas en la futura Escola de Música

- La nueva sede ocupará dos plantas de las Escoles del Campanar
- El director de la Banda Jove también denuncia problemas de inscronización

AMANDA VILAR
VILA-REAL

El futuro edificio de las Escoles del Campanar albergará la Escuela de Música de la Unión Musical La Lira de Vilareal, según apuntan fuentes del consistorio. Por otro lado, el director de la Banda Jove y profesor de la escuela, Juanjo Pelàez, explica que "no principios contamos con seis aulas, una cifra insuficiente porque cada año se incrementa nuestro número de alumnos". Y añade que con la cifra actual de estudiantes, unos 150, "las aulas ya no resultan suficientes".

Desde la Escola de Música también indican que el edificio estará insonorizado respecto al ruido de la calle "pero no entre aulas, por lo que se interferirán los distintos instrumentos".

Según el director de la Banda Jove, Pelàez, "si no se dota de acondicionado obligará a abrir las ventanas en verano, por lo que también los llegará el ruido que se origina en la vía pública.

Pelàez afirma que "la banda necesita unas buenas instalaciones porque somos una entidad muy implicada con la sociedad villarrealense", y añade que "estamos presentes en un gran número de actos festivos y culturales de la ciudad".

En principio, está previsto que la Escola de Música disponga de las plantas segunda y tercera, mientras que la primera se destinará a otros usos. En este sentido, aunque en principio se apuntaba la posibilidad de que se utilizaría para ubicar parte del Archivo Municipal, el consistorio ha descartado esta posibilidad.

Según Pelàez, "van a coder la segunda y tercera plantas de música de la Filarmónica, con lo que se puede crear confusión al ser dos entidades musicales diferentes pero que tienen que utilizar el mismo edificio". ■

Problemas técnicos mantienen paralizada la obra.

DESDE QUE EN 2001 SE DERRUMBÓ PARTE DE LA FACHADA, LA BANDA SE HABÍA UBICADO EN EL GRAN CASINO

La Lira vuelve a les Escoles del Campanar, acabada la reforma

- La Unió Musical trasladó ayer mismo todo su material al edificio reconstruido
- Clausell anuncia que en los próximos días acabarán las obras de la fachada

V. ORELLA / L. PIERA
vorella@elperiodicomediterraneo.com
l.piera@...

Las obras del interior de las Escuelas del Campanar en Juan Bautiste, según proyecto del arquitecto Vicente Calatayud del consistorio, Ignasi Clausell, Sergio Andreu el edil gestor de Cultura y Juanjo Pelàez de la Banda y adecuado al interior, trabajan que se llevarán a cabo en los próximos días. Con esto, Clausell valoraba que "en diferentes, podremos realizar el traslado de todo el material de los nuevos instalaciones".

Hay ver avalados los trabajos de reconstrucción de la Unió Musical La Lira de Vilareal, comunicó ayer el traslado de todo material a la nueva sede. Por otro lado, desde se ubicaba desde el interior de las obras. Durante la mañana de ayer, los miembros de que trasladarán todos los instrumentos, percusiones y la base de la banda a la nueva sede. Por tanto, desde se ubica una banda en edificio rehabilitado.

Según el director de la Banda Jove, es evaluamos en primer mes en el nuevo local que para

mañana. Según Clausell, "las ganadoras de la banda estaban deseosas de entrenar el edificio". Por otro lado, Clausell anunciaba, "No obstante", se edil de cultura. "Se especificaba que en los próximos días que solicitaba de cómo ha quedado el interior de las Escuelas del Campanar.

El ayuntamiento edificio en ella, en el verano del 2001, el derrumbó parte de la fachada. Desde entonces, la banda musical de la Lira almacenó su material en el Gran Casino, mientras que, trasladarlos al Centro Cultural y a la Casa de la Música. ■

Estado en que se encuentra actualmente el edificio de las Escuelas del Campanar.

Los trabajos de remodelación del teatro de Ella XIII también han llegado a su fin

- El concejal de Cultura de Vila-real, Ignasi Clausell, sobre la fase acabada "las obras del teatro de Ella XIII", que se inició en el mes de marzo de año 2007 terminan las primeras actuaciones en el edificio, que se ha convertido hasta la fachada como el intérprete. Esta era la fase que se ha terminado de la agenda de obras, porque lo que la ejecución hasta ahora ha supuesto "es un número de actuaciones complejas por el número de los trabajos.

- Clausell comentó que, si bien las obras de reforma de las Escuelas del Campanar y el teatro de Ella XIII, se ha terminado, "hay otras actuaciones que se han iniciado y que tienen que ver con la Casa de la Música, la Casa de la Mare de Déu de Gracia, "tenemos un bloqueado de los trabajos de la Casa de la Música, ya que hay interrupción que se han ocasionado en el último año y medio, que se ha tenido que ir a una reconstrucción completa para el futuro inmediato".

Retalls d'*El Periódico Mediterráneo*, 2005-2007· Arxiu de la Unió Musical La Lira

2009

La Revista *Poble* atorga un dels seus premis anuals a la Unió Musical La Lira de Vila-real. La banda ha participat en diferents edicions de l'entrega d'aquests guardons, que col·laboren a la difusió i recuperació del nostre patrimoni musical local.

2012

La Unió Musical La Lira rep el Premi 20 de Febrer, concedit per l'Ajuntament de Vila-real, per formar part del patrimoni immaterial de la ciutat i «treballar per engrandir el nom de Vila-real».

2020

Durant la quarantena, la Unió Musical La Lira no para la seua activitat: els músics toquen des dels balcons i participen en el muntatge de vídeos grupals. La primera actuació pública va ser al juliol, amb ocasió de la Festa del Termet, amb grans mesures de protecció sanitària.

Fotograma d'un vídeo muntat pels músics de la Unió Musical La Lira · Arxiu de la Unió Musical La Lira

PRESENT

Músics de la Unió Musical La Lira (maig de 2015) · Jordi Gil

PRESENT

La banda de la Unió Musical La Lira de Vila-real té una intensa activitat al llarg de l'any, només paren el seu treball durant les primeres setmanes del mes d'agost. Els músics es reuneixen dues nits a la setmana per tal d'assajar els diferents repertoris que ofereixen als seus concerts. En els darrers anys, els principals escenaris on actua la banda són l'Auditori Municipal Músic Rafael Beltrán Moner, la sala d'actes de la Fundació Caixa Rural i el Termet de la Mare de Déu de Gràcia. En aquests concerts sovint ha col·laborat amb altres entitats vila-realenques, com la Coral Sant Jaume, la Colla de Dolçainers i Tabaleters El Trull, el Grup de Danses El Raval, la coral infantil del CEIP Botànic Calduch o Xarxa Teatre.

A més, també participen en un gran nombre d'actes quan acompanyen la corporació municipal, funció que ha mantingut durant els seus 175 anys de trajectòria. Les melodies de la nostra banda són la banda sonora habitual d'actes tant civils com religiosos. Al llarg de la seua història, la banda ha format part dels principals esdeveniments festius de Vila-real, i participa en un gran nombre de festes de carrer i d'associacions. Moltes continuen al seu calendari, com les de les congregacions dels antonians, els Lluïsos, les rosarieres o les purissimeres. Però, sense cap dubte, una de les celebracions que s'esperen amb més intensitat és la de Santa Cecília, on la banda rememora les seues arrels i celebra actes lúdics, socials i culturals envers la música.

GENER

L'any comença amb un dels actes més màgics en els quals participa la banda: la Cavalcada de Reis. La Unió Musical La Lira acompanya, des de l'any 2002, la comitiva del rei Baltasar amb la indumentària adequada i un nodrit repertori de marxes mores.

Cavalcada de Reis (gener de 2017) · Jordi Gil

FEBRER

En aquest mes, Vila-real commemora la fundació de la ciutat amb diferents actes al voltant del 20 de febrer. La banda acompanya amb les seues melodies l'ofrena que se celebra en el monument del rei Jaume I i solemnitza l'acte amb la ineludible *Marxa a la ciutat*.

Acte de fundació (febrer de 2015) · Jordi Gil

MARÇ

Encara que durant algun temps se celebrava al mes de febrer amb ocasió de les Festes Fundacionals, en la darrera dècada s'ha optat per fer el primer concert de l'any durant les primeres setmanes de març. En aquest concert, l'agrupació sol interpretar programes amb certa exigència, sovint junt amb solistes que pertanyen a la pròpia associació.

Concert de primavera (març de 2013) · Jordi Gil

ABRIL

El mes d'abril sol començar amb les distintes celebracions de la Setmana Santa i Pasqua. La Unió Musical La Lira tanca les processons de Dimecres i Divendres Sant al so de marxes apropiades per a cada ocasió. També ho fa a la processó de l'Encontre, en la qual desfila en silenci fins que es produeix la trobada de les dues imatges a la plaça de la Vila.

Processó de Divendres Sant (abril de 2014)
Ajuntament de Vila-real

MAIG

El mes de maig és molt especial per als vila-realencs i vila-realenques. A principis de mes, la Unió Musical La Lira incorpora els nous integrants de la banda en un acte conegut com la «recollida»: la banda desfila fins a casa dels nous integrants, on se'ls fa entrega de la insígnia de l'associació. Les setmanes posteriors són intenses a causa de les Festes de Sant Pasqual, en què la música de la banda esdevé protagonista en diferents actes, entre els quals destaquen l'ofrena i la processó del nostre patró.

Recollida de nous músics (maig de 2015)
Jordi Gil

JUNY

Al mes de juny, ja amb l'uniforme d'estiu, la banda participa en diferents celebracions religioses, com la processó del Corpus Christi o la de Sant Antoni. En ambdues ocasions, s'interpreten diferents partitures escrites per a l'ocasió, mostra de l'enorme patrimoni musical del nostre poble.

Processó de Sant Antoni (juny de 2014) · Ajuntament de Vila-real

JULIOL

Juliol s'enceta amb la tradicional Festa del Termet. El primer diumenge del mes, aquest paratge s'ompli de veïns i veïnes per a acompanyar la processó de la Mare de Déu de Gràcia i per a escoltar el concert estival de la Unió Musical La Lira, una actuació refrescant que sol girar al voltant de gèneres i estils lleugers com els pasdobles, el *jazz* o la música llatina. En les setmanes següents, la banda també participa en la processó de la Mare de Déu del Carme i en el tradicional concert del campanar, amb el qual l'associació dona inici al seu període de descans

Concert del Termet (juliol de 2017) · Jordi Gil

SETEMBRE

Després d'aquestes vacances, setembre s'inicia amb les celebracions patronals en honor a la Mare de Déu de Gràcia. La baixada, l'ofrena, la processó o la tornada de la Mare de Déu a l'ermita són alguns dels actes en els quals participa la banda, també amb música escrita a propòsit per aquests actes. La resta del mes, l'agenda es completa amb la processó dels Lluïsos i diferents actuacions en les tradicionals festes de barri que se celebren al nostre poble.

Processó dels Lluïsos (setembre de 2012) i baixada de la Mare de Déu de Gràcia (Setembre de 2013)
Jordi Gil i Ajuntament de Vila-real.

OCTUBRE

Octubre està marcat per la festa de l'Associació de Filles de Maria del Rosari. La banda acompanya les rosarieres en els seus dos caps de setmana de celebracions, tant a ritme de pasdoble en les desfilades matinals com entonant el seu himne en la processó.

Festa de les rosarieres (octubre de 2022) · Ajuntament de Vila-real

NOVEMBRE

Però si hi ha un mes que els músics de la Unió Musical La Lira esperen amb entusiasme, és novembre, el mes de la música. Les celebracions en honor a Santa Cecília ocupen gran part del seu calendari amb actes com la xocolatada, les activitats infantils o els sopars de germanor. Els esdeveniments centrals són el concert de Santa Cecília, que en els darrers anys s'ha convertit en un vertader reclam per al públic; i la celebració local juntament amb la resta d'associacions musicals del poble, en la qual se celebra la diana, la missa i la processó.

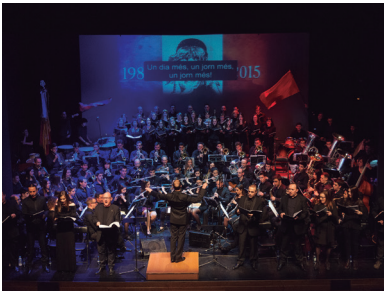

Concert (novembre de 2016) i diana de Santa Cecília (novembre de 2015) · Jordi Gil

DESEMBRE

Ja acabant l'any, desembre comença amb la festa de la Congregació de Filles de Maria Immaculada, dues setmanes en les quals la banda ompli de música uns carrers en els quals ja es respira l'ambient nadalenc. També forma part de l'homenatge que l'Ajuntament brinda a Francesc Tàrrega el dia 15 de desembre. Per últim, cada dos anys la Unió Musical La Lira protagonitza el Concert de Nadal organitzat per la Caixa Rural de Vila-real, i clou amb les melodies populars d'aquestes dates la intensa activitat que desenvolupa al llarg de l'any.

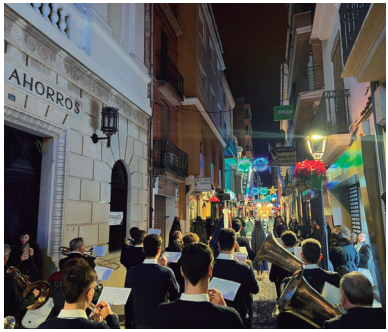

Processó de la Puríssima (desembre de 2022) i Concert de Nadal (desembre de 2013)
David Cubedo / Jordi Gil

Aquest és el calendari essencial que s'ha establert en els darrers anys, però l'activitat de la banda no es limita a això. Anualment participa, per exemple, en moltes altres activitats organitzades per la Federació de Societats Musicals de la Comunitat Valenciana, com trobades, festivals o intercanvis amb altres bandes. També col·laboren ocasionalment amb altres entitats o associacions locals sempre que ho demanen, bé siga en concerts com en desfilades. A més, la Unió Musical La Lira també organitza altres activitats formatives o lúdiques per als seus membres, i així afavoreix unes relacions humanes que esdevenen primordials per al bon funcionament de qualsevol agrupació d'aquestes característiques.

FUTUR

Banda Infantil i Coral Infantil de la Unió Musical La Lira (desembre de 2013) · Jordi Gil

FUTUR

Seguint l'esperit amb el qual el mestre Goterris va fundar l'Escola de Música i declamació el 1925, l'Escola de Música de la Unió Musical La Lira ha continuat en marxa durant la major part del segle XX per formar totes aquelles persones que volien incorporar-se al planter de la banda de música. Des dels últims anys d'aquesta centúria, l'Escola va rebre un fort impuls que l'ha fet créixer any rere any. Des que el 1999 es convertira en un centre reconegut per la Conselleria d'Educació, l'Escola de Música no ha deixat de treballar per oferir una formació musical completa i actualitzada. Des d'aquest moment, per les seues aules han passat quasi 1200 alumnes.

Amb el pas dels anys, el pla d'estudis de l'Escola ha anat creixent imparablement. Avui en dia, s'ofereixen classes de jardí i iniciació musical, els estudis corresponents als ensenyaments elementals de música i cursos per a adults, abastant així totes les edats des dels tres anys. Aquest curs, l'Escola compta amb vora 200 alumnes, que poden escollir entre quasi quinze especialitats instrumentals diferents. L'equip docent està constituït per una vintena de persones, la majoria d'elles formades a la mateixa Escola de Música de la Unió Musical La Lira, un senyal del bon treball que s'ha dut a terme en les darreres dècades.

Cartell promocional de l'Escola de Música (2000)
Arxiu de la Unió Musical La Lira

Aula de l'Escola de música a la seu del Gran Casino (2001) · Arxiu de la Unió Musical La Lira

Com que el propòsit primigeni de l'Escola de Música és formar els futurs músics de la banda, l'any 1995 es va crear un xicotet conjunt instrumental que permetia els joves músics iniciar-se en la interpretació grupal. El 1998, aquest projecte es convertiria en la Banda Jove, que naixia per convertir-se en un dels estendards de l'associació. Aquesta agrupació ha crescut de manera paral·lela a l'Escola de Música, i s'han guanyat un lloc privilegiat en la cultura local amb nombrosos concerts, espectacles originals i col·laboracions amb altres entitats. El 2006 el projecte es completaria amb la Banda Infantil, que permet a l'alumnat de l'Escola integrar-se en una formació bandística per aprendre música des d'una base realment productiva.

Concert d'estiu de la Banda Jove (juliol de 2005)

Al front d'aquestes agrupacions s'han succeït diferents batutes vila-realenques: Juan José Peláez Vilanova (1998-2006), Josep Gil Gil (2006-2012), David Pastor Pitarch (2009-2010) i Borja Muñoz Abad (2012-2018). En els darrers anys, han estat al seu front Rubén Martínez Varelles (2018- 2021) i, actualment, José Ignacio Blesa Lull. Al seu calendari hi ha marcats esdeveniments que ja són tota una tradició, com el Concert de Nadal organitzat per l'Associació Cultural Socarrats o el concert d'estiu, que ha portat fins al paratge del Termet vertaders espectacles com *La caixa de música* (2006), *Una de pel·lícula* (2007) o *La música de la nostra vida* (2015).

Concert de Nadal de la Banda Jove (desembre de 2010)

Concert de final de curs de la Banda Jove (juny de 2017)

Al llarg d'aquests anys, els objectius de l'Escola també s'han materialitzat en altres projectes com concerts didàctics o diferents cursos de perfeccionament, que permeten als socis de l'associació desenvolupar-se en diferents àmbits musicals. En aquest sentit, cal destacar la *masterclass* de *jazz* amb Marc Miralta (2004), el taller de correcció postural per a músics a càrrec de M. Ángeles de Diego (2012) o la formació sobre eines musicals digitals que va oferir Xavier Piquer (2017), a més dels diversos cursos de perfeccionament per a clarinet, trombó o trompeta que han portat fins al nostre poble destacats solistes de diferents instruments.

Músics de la Banda Jove durant un viatge a Galícia (agost de 2019)

Però, sense cap dubte, un dels projectes més estimats és el Campament musical, del qual s'han celebrat 20 edicions. Des de l'any 2001, quan es va celebrar per primera vegada a l'Alberg del Termet, cada mes d'agost un bon grapat de joves s'han desplaçat a diversos llocs de la geografia valenciana per compartir uns dies de música i oci. Morella, Piles, Alborache o Moraira han sigut alguns dels destins que durant aquests vint anys han rebut els nodrits grups de xiquets i xiquetes que gaudeixen d'activitats molts variades, reforçant uns llaços que esdevenen essencials per a garantir el futur de l'Associació Unió Musical La Lira de Vila-real.

Fotografies del 1r (2001, Vila-real), 8é (2008, Alborache) i 20é (2022, Moraira) campaments
Arxiu de la Unió Musical La Lira

a tempo

175é Aniversari de la banda de música de Vila-real

Exposició del 24 de febrer al 21 de maig de 2023

Organitzen:
Unió Musical La Lira de Vila-real i Ajuntament de Vila-real

Col·labora:
Regidoria de Cultura. Departament de Museus

Coordina:
Departament de Museus

Comissari de l'exposició i autor del catàleg:
Borja Muñoz Abad

Edita:
Ajuntament de Vila-real

Correcció lingüística:
Regidoria de Normalització Lingüística. Ajuntament de Vila-real

Disseny i maquetació:
La Repera Creativa

Impressió:
La Repera Creativa

ISBN:
978-84-18108-33-4

Dipòsit legal:
CS 104-2023

© Dels textos: l'autor; de les imatges: els seus autors; d'aquesta edició: Ajuntament de Vila-real, Regidoria de Cultura

MUSEU DE LA CIUTAT Casa de Polo

Museu de la Ciutat Casa de Polo
C/ Joan Fuster, 33
12540 Vila-real, Castelló, Espanya
Tel. + 34 964 547 222
museu@vila-real.es

MUSEU
DE LA CIUTAT
CASA DE POLO

Ajuntament de Vila-real

Unió Musical LA LIRA Vila-real

ICOM consejo internacional de museos

Junts Vila-real avança